בטהרה ובירושלם · הרים כתי' כהן כאדלם כי' · וכמה הוא
שמוש"ב אבד"ק קעמעטין :

בידה קבלתי הי' ומ"ד קונטריסו שהעלה בע"ד רע"א בא"ח סימן תל"ד שלא לבטל ביום אלא לאחר שריפה שיקיים מצות שריפה בחמץ שלו . ולדברי הר"ן ריש פסחים דביטול מהני רק משום דבלא"ה חמץ אינו ברשותו בגלוי דעתי' הני א"כ דוקא מעיו"ט זמן איסור מהני ביטולו למפרע אבל קודם זמן איסורו ברשותו הוא ולא מהני זה הביטול וגם אחר הביטול שפיר יקיים מצות שריפה בחמץ שלו קודם זמן איסורו ולפ"ע והשנה שהלכה קונטריסך זה גם לפני רבך הגאון דפ"ב כו' · יפה הקשית ·

והנראה לע"ד לתרץ הגם בלא"ה תמוהים דברי הרע"א אלו וע' בשו"ת שלכות קטנות ח"ב סי' קל"ה הביא דברי רע"א והשב עליו ח"ל ולא נודע מה מצוה יש בשריפה חמצו יאכילנו לבהמתו או ישכרנו ואם לאחר זמן איסורו הו לא מהני ליה ביטול כו' ע"ש · ואני בשנותי עלה על הגליון בהלק"ט בזה"ל וכ"ל לבאר אף לדעת רש"י דמפרש דף י"ב בפסחים קודם שש הר"ל שעה ביעורו ובעי' שריפה דוקא לר' יהודה וים פוסקים כר"י · שוב מצאתי בפ"א סי' תל"ד הקשה כן גם הוא בקונט' שלק"ט הכ"ל ושי' כשירולי והאלכי ע"כ לשוני על הגליון · וא"כ מבואר כיון דלדברי רע"א אלו בע"ם מצות שריפה כו' ע"כ רק אליבא דרש"י קאי ורש"י לטעמי' שם ס"ל ביטול לא משום הפקר הוא אלא מגזה"כ דגלי קרא שתביטו השבתה בלב משמע אף שהוא ברשותו קודם זמן איסורו כיון שבטלו שוב אינו שלו לאחר מגזה"כ וא"ש דברי הרע"א לרש"י שיטה לשיטתו אין מקיים מצות שריפה בחמץ שלו לכן לא יבטלו קודם ככ"ל אמת כנו והוכל להרחות חירולי זה לרבך הגאון כו' :
הכ"ד אוה"ב הדש"ת הק' יהודה אסאד

תשובה קמז

לכבוד י"כ הרב החריף הגדול החכם השלם עדינו העצני
כקש"ת מהו' בער אפפענהיים כו' בק"ק פ"ב יע"א ··

מאז כבדי יקרתו בספרו מלאה קטרת משפרן של צדיקים לזכר עולם לו למשמרת לא הניחני לשום עיני ולבי בו כל הימים · עד זה ימים עיינתי בו באיזה מקומן של שנוים המגיע לכתבים ואמרתי לספרם כא לי"כ מעלתו הרב כי' אם אמר חזי' בו קשות ולא יכולתי לפשפש וליישבם על מכונם כמבוקשו אחר ביקש מאתי לעיין בו לפרקים ולהודות לו דעתי אם אראה בו תיושה והכני כרצונו :

ע"ד אשר הקשה מעכ"ם מוסיף ח"ם יהיה חייב על לאו דכותר ולא לשמועי' דמחייב בח"ם ומסופק בזה כ"ה כי' הנה מוכחת ברורה ובגלוים מע"ם פסחים כ"ח ע"א דר"י יליף מנותר שהוא בבל תוסיפו וחמץ בבל תוסיפו עם עשה בשריפה וכו' ואם איתא הא איכא פרכא מה לנותר שהוא בבל תוסיפו אפילו בפחות מכזית תאמר בחמץ דבעי' כשיעור דוקא למצות בב"י כמבואר בפוסקים ובגמרא ריש ביצה אע"כ דבעינן בנותר שיעור ועיין אין קושי' על הגאון בעל דורש לציון כיון דחיוב מלקות ליכא בשמרי לע"ד משום שהו"ב מעשה אי למ"ד משום שניתק לעשה אלא איסור לאו שהו דאיכא והא אפילו אין מצות עשה באכילת ח"ם בקדשים ודאי איסור דאורייתא איכא לאוסיר אפילו חיה וכל אי' דח"ם אסור מה"ת :

ולא עוד אלא שאני אומר מאי דמספקא ליה למעכ"ת בדברי דורש לציון הכ"ל מסיימא לי לאידך גיסא שיפה כיון להלכה המורה לדק הגאון הכ"ל והוא דגמרא הכא במנחות דף ע"ב דאין חולקים שום קרבן כנגד קרבן אפילו עשרון ואפי' מנחות אלא כל מנחה וכל קרבן בפ"ע חולקין לכל שנים אצום וא"כ ע"כ טעם דואכלו קאי אכל תנים אז כולו ואכלו אותם אשר כופר בהם אף דכל אי' מגיע לחלקו פחות מזית משיעור אכילה אשם וקרא ואכלו אותה לשון רבים בין כולם בעי' שיאכלו הקרבן ואין מצות עשה זו כלל על כהן א' אלא על כל תנים אז בשותפות מקיימים מצות עשה אחד באכלם הקרבן בין כולם והרי בחלקם ליפור לי' דחליקם בין כל שנים אז אי אפשר בע"א אלא שיגיע דבר קטן כל כשהוא לכל אי' ובזה מקיימים בין כולם עשה דואכלו אותם וכו' ובתחילת שנתקשה הים ק"ל על שלל"ח מדברי הרמב"ם פ"י ממעשה הקרבנות הלכה כ"ו שכתב ח"ל שאפשרי כשמחלקין אותה אכס' ב"א כל שיגיע לו חלקו אפי' כזית הם הרי הוא וכו' מדקדק אפי' כזית משמע בהדי' דלא הני בבלא"ה בפחות מכזית דשל"ב של"ל דבושא עפי [ועיין בחסדי רינ"ס סי' ל' דדייקי כן ברמב"ם ובגמרא וע' בס' כ"ה סי' ק"ט דמאחרים ליתא לדיוק זה] אבל באמת ז"א דהא ע"ד שמוך ונראה לזה כתב הרמב"ם לשלן ח"ל אבל שקלם אם יחלקום ביניהם כמלא מגיע אלא כפו סלתא משום שאינו ראוי לא לכלם אותו וכו' הרי דאין שיעור לדבר והכל לפי רוב אכפי שנ"א ומאי דתקט כזית בתחילה לדוגמא בעלמא כקטי' וחדע דשוף הכי בהלכה פ"ו יוכיח וכ"ל דודאי מגיע רק פחות מכשיעור לכל אי' ואי שוף הדבר הרין עם של"ח · ולאיתי עוד למעלתו בספרו סוף קי"ט ב"ה אשר שמחבר משם ע"ד דורש לציון מאי פריך הש"ס בחיר ק"ט הכ"ל הא אכ"ל כהן הבילה והרי ר"ל לטעמיה ס"ל ח"ם מותר מה"ת ודלעי אבל פחות מכשיעור והכיח בל"ע · והנה מבואר דהנה בלא דברי הגאון דורש לציון ק' כן דהא ע"כ לא היה מגיע לכל כהן לחלקו מאותו ליפור אלא כ"ס · אמנם י"ל פשוט דקושית הש"ס קאי אהא לר"ל אליבי' דר"מ דס"ל כ"ס למכות ולא פליג ר"ל לרידיה כמ"ש בשבועות כ"ג והתם משמע היכך אליבי' דכ"ע אמר והוכח לי בזה לתרץ קושי' תוס' בחולין כ"ח על ר' לטעמי' מה יענה ביום שידוקר קושית הש"ס בחיר לר"ל הכ"ל ולק"מ דר' כרבנן דר"מ ס"ל וכי מהני דכ"ע כר"ל היינו בשה כמי כר"ל ס"ל דח"ם מותר מה"ת ככ"ל ברור והארכתי בזה אבל לא אעמוס יותר על הדרת כבודו עד ארווח לי זמנא :

ובמ' ק"כ הלי"ע קר' חזקה כחומה על קר' הש"ס בזבחים דף ל"ז ע"ב דפריך כיתי עשה ולדחי ל"ת והקשה אדם קשה כברזל פר"ע כי' איך משכחת בח"ם מ"ע דואכלו וכו' דהא על ח"ם הפסול ודאי ליתא ב"ה עשה דהוא כמו חולין והוצא קושיא זו על שלחן גדולים חקרי לב :

ולענ"ד נראה ליישבה בפשוט ונקדים הנה בתשו' ש"א סימן ל"ו מסתפק אליבא דר"מ כ"ם למכות ולא ס"ל שיעור אכילה בכזית א"כ י"ל הת"כ אכילה מלה בכ"ם סגי ליה ולא בעי' כזית ור"ל אכילה מלה לכרת וקרבן מדמינן ליה ולא לכל אי' ימ"ש · וא"כ י"ל פשוט לדידן דקיי"ל כל אכילה בכזית ובמצות לא סגי בלא אכילה כזית היינו לענין לצאת י"ח דוקא כמו באכילת איסור למלקות אבל ודאי גם באלי שיעור כמי דמיפק לא נפיק בזה י"ח מצוה המוטל עליו מ"מ קלה מצוה עביד אפי' מדאו' וכמו באכילת איסור ח"ם דעבד אי' דאו' בעלמא ה"נ עבד מצוה בעלמא מדאו' לא מבעי' אי לר"מ י"ח בכ"ם ודאי מדר"ם כשמע לדידן למצוה בעלמא אלא אפילו אי לר"מ בעי' אכילה כזית היינו משום דמדמי' ליה לכרת וקרבן ולא לכל איסורי אבל לרבנן דאין חילוק בין כרת וקרבן לשאר איסורים דלחיוב בעי' כזית בכ"ע ולאו' דאו' סגי בכ"ם הה"נ באכילת מצוה בכל ח"ם איכא מצוה דאו' בעלמא לאכלו והרבה עליכו כיולא בזה שהוא מצוה דאו' בעלמא וליה ביה קיום מ"ע ואפרוע הכה אפס קלחה במנחות ס"ח ע"א לרי"ו ור"ל דאפילו בזמן המקדש האיר מורח מתיר מסיק הש"ס קרא עד הביאכם וכו' למצוה הוכיח התוס' במנחות דף ס' ע"ב דאפי' עשה ליכא אלא במצוה בעלמא ברי"פ כל הקרבנות וכו' מנחות פ"ג ע"ב עומר וב' לחם הבאות מן חיטן כשירות אלא שחיסר מצוה ומסיק התם מקרא הביאו לרבות אפילו מעלי' ופריך והכתי' ראשי' ומשני למצוה · ובפ"ע שתי מדות שם דף פ"ג הכן שמיכה שירי מצוה ובגמרא שם וכן בתנופה · ובפ' השוחט דף פ"ה חקרי' ר"ם ומפרש לה הרמב"ם שפ"ה מאי מזבח אפילו בגרבי"ד מלה א' · ועוד הרבה במסכת זבחים כיתי דליכא למילף מכל אלו כיון דהתם מהכי בדיעבד אפי' לצאת י"ח מצוה אבל באכילת מצוה בדיעבד נמי לא י"ח כלל וכלל בפחות מכזית והיינו משום דהאי קדשים דבעי' בכ"ע שנה עלי' הכ' למכב מ"ע ובלוי מלתא מיהא איכא דילוף כס"ב מצוה בעלמא באכילת ח"ם באיסורין ועפ"י דברי הגאון שאגת אריי הכ"ל וככ"ל :

והנה ביבמות דף כ"ד ע"ב מסדר גמ' מכ"ל דיבמה בחיי בעלה בכרת דלמא רשות א"כ רק עשה לבד וכו' ופירש תוס' שם ד"ה אלא וכו' משום שהוא כנגד הסברא לומר בחיי בעלה בא"י כרת ולאח"כ מצוה ובמסקנא ע"כ בגזה"כ הוא ומצותו בכך כמ"ש תוס' ריש יבמות דף ב' ע"ב סוף ד"ה ל"ה בי"ב כרת וכו' מה דלא מליכו בכל התורה דכוותיה דאיסור נהפוך להיות מצוה ובכ"ע שעשה דוחה ל"ת כמי מגזה"כ הוא וגם זה דהיתר מצטרף לאיסור הוא כנגד הסברא אלא מגזה"כ הוא וא"כ משתיין לומר היתר מצטרף לאיסור דהיתר נהפך להיות איסור מגזה"כ אבל מצוה מצטרף לאיסור מהי תיתי דאיסור נהפוך למצוה אשכחן ביבום ובכ"ע דעשה דוחה ל"ת אבל איפכא לא דמצוה ודאי איכו נהפך להיות איסור דא"כ הל"ל כמי בכ"ע הל"ת דוחה לעשה וא"כ כיון שעשאו שבאלי זית אכילה מצוה יש עלי' מצוה דאו' לאכלו כמו באלי זית איסור שאסור מדאו' לאכלו א"ם קושית הגמרא כיון דקרא יקדם מיתוקם שפיר לתעלי"א כגון אם כשירה הוא האכל כחמור שנה א"כ לא מ'תוקם קרא קשה כילוף מהכא בכ"ע דעשה איכו דוחה ליה דלאי דוחה א"כ אמאי הפסול דמצטרף לאיסור לעבור בלאו הכל שנקודם פסול דהיתר הוא מצוה לכשיעור ואמאי הפס"ל משום האי פורתא דייקא של"ל כתי שכבלע האי' בו בהיתר מ"מ להכיי' ליה המצוה לאתי פורתא לדחות מעמו האיסור שלא יתפוס בו האיסור וכמלא כשאר האי' כמו שהיה פחות מכשיעור וליכא לאו · ועוד לפע"ם מהרש"א בפסחים בקוני' דמשרת דח"ם ע"י תערובות לאו אסור מדאו' א"כ קאי קושית הש"ס על כל הכזית גם על אלי זית הפסול כיון דמצוה איכו כהפוך להיות איסורא כנ"ל הו כשאר הח"ם הפסול כבלע בחלי זית הכשר ס"ל ח"ם ע"י תערובות ולא אסור מדאו' וכיון דמותר מה"ת קאי המ"ע לאכלו אכולו כזית · ודין היתר מצטרף לאיסור דלא אמרי' איפכא ח"ם ע"י תערובות הוא והרי זהו באמת מגזה"כ ודוקא דבר שלא היה מצוה אלא היתר אבל בדבר שהוא מצוה ודאי כיון דעשה דוחה ל"ת כהפוך הוא דאי' כהפוך להיות מצוה ובח"ם הא כמי איכא מצוה בעלמא מיהי מדאו' והו מעילא גם ח"ם האסור איכו כמו
חולין